

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

АТАМАНОВ ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 330.341

**ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА СВІЛОТЕХНІЧНОЇ
ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ «ВАТРА»)**

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Спеціалізація «Управління інноваційною діяльністю»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль – 2019

Магістерською роботою за ОС «магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: д. е. н., доцент, професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Малюта Людмила Ярославівна

Рецензент: к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Юрик Наталія Євгенівна

**Зав. кафедрою управління
інноваційною діяльністю та сферою послуг**

Андрушків Б.М.

Вчений секретар

Кузь Т.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації суспільних відносин, формування сприятливого ринкового середовища для успішного ведення бізнесу зростає роль інноваційної політики як інструменту забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Відповідно актуалізуються питання щодо формування ефективної інноваційної системи, інтегрованого розвитку науки, освіти та бізнесу, інноваційної інфраструктури, розширення міжнародного науково-технічного та інноваційного співробітництва тощо.

У контексті зазначеного вище окреслюються завдання інноваційної політики, спрямованої на активізацію та стимулювання інноваційних процесів і забезпечення розвитку науково-технічного потенціалу, освоєння та впровадження нових технологій та техніки, випуску нової конкурентоспроможної продукції.

Зазначеним проблемам присвячені дослідження цілого ряду відомих вітчизняних та іноземних учених-економістів, зокрема: Б. Андрушківа, Л. Антонюк, А. Гальчинського, М. Йохни, С. Ілляшенка, О. Кузьміна, О. Лапко, Л. Малюти, І. Сільченка, В. Стадник, Л. Федулової, А. Череп, Д. Череваньова, Н. Чухрай, Р. Джонстона, М. Портера, Б. Твісса, Р. Фатхутдінова, Й. Шумпетера, Ф. Янсена та інших. Проте значна кількість питань у сфері дослідження саме інноваційної політики залишаються не висвітленими і потребують теоретичного, методичного та практичного вирішення. Сучасний стан регулювання інноваційної діяльності поки що не відповідає повною мірою вимогам сьогодення і не має необхідної комплексної методологічної основи. Інноваційні процеси, їх впровадження в нові технології, нові продукти є основою економічного розвитку. Для розвиненої економіки характерна конкуренція між підприємствами і фірмами, які зацікавлені в оновленні продукції, наявності ринку конкуруючих нововведень та відповідної інфраструктури підтримки інновацій на всіх стадіях їх життєвого циклу.

Означену проблематику ми досліджували на прикладі підприємств світлотехнічної галузі, яку обрано пріоритетною при формуванні платформи та стратегії смарт-спеціалізації розвитку Тернопільського регіону. Серед конкуруючих підприємств даної галузі лідируючі позиції займає ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», на базі якого проведено наше дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних основ і розробка обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення інноваційної політики та формування напрямів інноваційного розвитку підприємства світлотехнічної галузі.

Для досягнення поставленої мети були поставлені і вирішені такі основні завдання:

- розкрито сутність, особливості та інструменти інноваційної політики на рівні держави, регіону, підприємства;
- окреслено основні напрями інноваційної політики промислового підприємства у контексті стратегічного управління його інноваційним розвитком;
- розглянуто основні фактори та принципи формування інноваційної політики підприємств світлотехнічної галузі;
- проаналізовано основні техніко-економічні та фінансові показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра»;
- здійснено стратегічний аналіз ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» та визначено ключові вектори інноваційної політики підприємства;
- визначено основні напрями удосконалення інноваційної політики та шляхи реалізації інноваційної стратегії ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра»;
- запропоновано інноваційні проекти технологічного оновлення виробництва та технічного переозброєння підприємства;
- обґрунтовано проект оновлення виробництва та випуску нової продукції;
- визначено напрями інноваційної політики ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» у контексті удосконалення менеджменту його кадрового потенціалу.

Об'єктом дослідження є виробничо-господарська та інноваційна діяльність ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення інноваційної політики підприємства-виробника світлотехнічної продукції.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано такі загальнонаукові та специфічні методи: спостереження і порівняння, економічний та фінансовий аналіз, методи групування, калькулювання, табличний, графічний та інші.

Інформаційною базою магістерської роботи є праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблематики формування інноваційної політики та інноваційного розвитку підприємств, законодавчі і нормативні документи органів державного управління, державної служби статистики України, які регулюють інноваційну діяльність сучасних суб'єктів господарювання; нормативно-довідникова, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства – ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» за 2016-2018 роки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони створюють основу для подальших досліджень й практичного вирішення проблеми формування напрямів інноваційної політики у контексті розвитку підприємства світлотехнічної галузі в умовах євроінтеграції.

Результати аналізу, аналітичні розрахунки та запропоновані проектні рішення щодо формування напрямів інноваційного розвитку та удосконалення інноваційної політики досліджуваного підприємства

схвалені до впровадження на підприємстві ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» (довідка №1127-19 від 16. 12. 2019р.).

Апробація результатів дослідження. Основні висновки, положення та результати дослідження були розглянуті і схвалені на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя, III Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (м. Тернопіль, 5 квітня 2019 р.), Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 14–15 листопада 2019 р.).

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота викладена на с., складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, переліку використаної літератури із 56 найменувань, 4 додатків. Робота містить 9 рисунків та 25 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність магістерської роботи, визначено мету та основні завдання, сформульовано об'єкт, предмет, методи дослідження, відображено практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів магістерського дослідження за обраною тематикою.

У першій – теоретичній частині – **«Теоретико-концептуальні та прикладні аспекти інноваційної політики підприємства»** досліджено дефініцію «інноваційна політика» та визначено її особливості і напрями на рівні держави, регіону, підприємства, розглянуто основні фактори та принципи формування інноваційної політики підприємств світлотехнічної галузі.

Як відомо, інноваційна політика – це інструмент реалізації інноваційної моделі розвитку, а також складова частина загальної політики держави, яка має гармонійно перетинається з інноваційною політикою технологічно розвинених країн.

На основі аналізу сучасних трактувань терміну «інноваційна політика», під інноваційною політикою слід розуміти комплекс принципів та взаємопідтримуючих економічних, правових, організаційних і соціальних методів планування, стимулювання, регулювання та контролю процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сферах.

Інноваційна політика підприємства відіграє важливу роль у управлінні його інноваційною діяльністю, ключовими її елементами є наукові дослідження й розробки, маркетингова політика, організаційна структура, кадрова політика, культура, тощо. А ключовими принципами, на яких базується розробка інноваційної політики підприємства, є: перевага

стратегічних параметрів, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, наявність теоретичної бази.

Для формування оптимальної інноваційної політики підприємствам потрібно використовувати певний порядок дій, покликаний забезпечити реалізацію інноваційних цілей підприємства, стратегічного й оперативного підходів щодо її формування. Складовими цього порядку (системи) є підсистема стратегічного планування інноваційної політики, підсистема прогнозування інноваційних ризиків, підсистема розроблення інноваційної програми підприємства, підсистема планування реалізації інноваційних проектів (рис. 1).

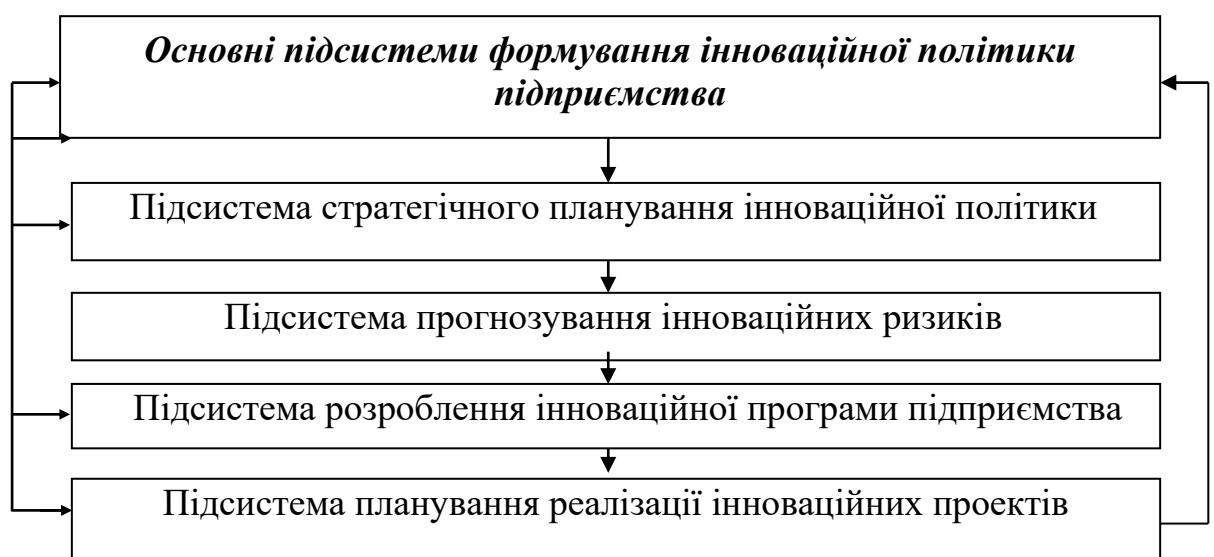

Рис. 1. Основні підсистеми формування інноваційної політики промислового підприємства

Отже, успіх інноваційної політики України на глобальному ринку має визначатись обсягами інвестицій, які вона отримує ззовні, а також із внутрішніх джерел для розвитку вітчизняного високотехнологічного виробництва, динамікою зростання частки його експорту, підвищенням зацікавленості зарубіжних компаній і висококваліфікованих спеціалістів співпрацювати з українським бізнесом заради отримання прибутку та іншого ефекту.

У другій частині – аналітико-дослідницькій – «**Аналізування виробничо-господарської та фінансової діяльності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра»** дано загальну характеристику підприємству світлотехнічної галузі – ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», проведено аналіз основних техніко-економічних показників його виробничо-господарської та фінансової діяльності, досліджено структуру доходів і витрат підприємства, здійснено його стратегічний аналіз.

Об'єктом нашого дослідження було обрано ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» – провідне підприємство світлотехнічної галузі, основними напрямками роботи якого є проектування, конструювання та виготовлення

продукції для освітлення різних об'єктів промислового та громадського призначення.

На сьогоднішній день підприємство повністю оновило номенклатуру виробів, розробило та освоїло десятки типів сучасних світильників, прожекторів для освітлення різних об'єктів, у тому числі й для потреб шахт, військово-оборонного комплексу, АТО. Важливим сучасним напрямом у його діяльності, започаткованим у 2006 році, є випуск світлодіодних конструкцій для освітлювальних приладів.

Слід відмітити, що ТОВ «ОСП Корпорації «Ватра» у повній мірі забезпечене потужностями для виготовлення своєї продукції. Зокрема у виробничій структурі підприємства добре розвинуте: ливарне, механо-оброблювальне, штампувальне-зварювальне, інструментальне, гальвано-фарбувальне, складальне виробництво, ефективно функціонує цех по виготовленню пластмасових деталей та транспортне господарство.

Виготовлення світлотехніки здійснюється із застосуванням сучасних та енергоощадних джерел світла (світлодіоди, компактні люмінесцентні лампи, металогалогенні лампи, індукційні лампи та інші), зокрема включаючи: вибухозахищені, загальнопромислові, вуличні, прожекторні, офісні, громадські ОП, люстри різних типів, у т.ч. й VIP-взірців.

На сьогоднішній день, в умовах здійснення АТО, Корпорація розробила і виготовляє на замовлення військово-промислового комплексу серію вибухозахищених світильників та прожекторів типу ДСП, ДСР, ФСР, ФСП, НСП, ЛСП та ін.

У контексті аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності досліджуваного підприємства визначено основні показники його розвитку (табл.1).

Таблиця 1

Основні показники ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства за 2016-2018 рр.

№ н/п	Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2017 р. від 2016 р.		Відхилення 2018р. від 2017 р.	
					+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	113137	158526	177571	45389	40,1	19045	12,0
2.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	93211	133263	146049	40052	43,0	12786	9,6
3.	Прибуток від реалізованої продукції, тис. грн.	19926	25263	31522	5337	26,8	6259	24,8
4.	Рентабельність реалізованої продукції, % р.3/р.2 * 100%	21,4	18,9	21,6	-2,5	-11,7	2,7	14,3
5.	Чистий прибуток, тис. грн.	1126	3006	3747	1880	166,9	741	24,7
6.	Вартість активів, тис. грн.	57185	67744	87627	10559	18,5	19883	29,4

Продовження таблиці 1

7.	Рентабельність активів, % р.5/р.6 * 100%	1,9	4,4	4,3	2,5	131,6	-0,1	-2,3
8.	Власний капітал, тис. грн.	30723	33729	36476	3006	9,8	2747	8,1
9.	Рентабельність власного капіталу, р.5/р.8 * 100%	3,66	8,9	10,3	5,24	43,2	1,4	57,3
10.	Чисельність працівників, чол.	462	467	471	5	1,1	4	0,9
11.	Продуктивність праці, тис. грн.	244,9	339,5	377,0	94,6	38,6	37,5	11,0
12.	Середньомісячна заробітна плата працівника, грн.	4221	5423	7305	1202	28,5	1882	34,7
13.	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	23965	24588	36313	623	2,6	11725	47,7
14.	Фондовіддача	4,72	6,45	4,89	1,73	36,7	-1,54	-24,2
15.	Фондомісткість	0,21	0,15	0,20	-0,06	-28,6	0,05	33,3
16.	Фондоозброєність	51,87	51,98	64,65	0,11	0,2	12,67	24,4
17.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	18200	24298	25084	6098	33,5	786	3,2
18.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	15155	17852	23081	2697	17,8	5229	29,3

З даних таблиці 1 можна зробити висновок, що результати виробничо-господарської діяльності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» за 2016-2018 рр. значно покращилися, зокрема: виручка від реалізації продукції зросла: у 2017 році порівняно з 2016 роком на 45389 тис. грн., а у 2018 році порівняно з 2017 роком на 19045 тис. грн., зросла відповідно й собівартість продукції у 2017 році на 40052 тис. грн., а у 2018 році на 12786 тис. грн..

Спостерігаємо також зростання показників прибутку підприємства: прибуток від реалізованої продукції зріс у 2017 році на 5337 тис. грн. порівняно із 2016 роком, а у 2018 році він збільшився порівняно з 2017 роком на 6259 тис. грн. Чистий прибуток підприємства також зріс: у 2017 році на 1880 тис. грн., а у 2018 році – на 741 тис. грн.

У 2017 році порівняно із попереднім 2016 роком зросла вартість активів підприємства – на 10559 тис. грн., а у 2018 році порівняно із 2017 роком також відбулося зростання показника на 19883 тис. грн. Відповідно й рентабельність активів у 2017 році зросла на 2,5%, а у 2018 році вона дещо зменшилась – на 0,1%.

Вартість власного капіталу зросла: у 2017 році порівняно із 2016 роком на 3006 тис. грн., у 2018 році порівняно з 2017 роком на 2747 тис. грн. Рентабельність власного капіталу також зросла: у 2017 році на 5,24%, у 2018 році на 1,4%.

Чисельність працівників протягом досліджуваного періоду 2016-2018 рр. зростала на 4-5 чол. і у звітному 2018 році становила 471 чол. Відбувся також ріст продуктивності праці: у 2017 році на 38,6% порівняно із 2016 роком, а у 2018 році на 11% порівняно з 2017 роком

Позитивні зрушення на підприємстві також відбулись стосовно зростання оплати праці працівників: у 2017 році порівняно з 2016 роком зарплата зросла на 1202 грн. (28,5 %), а у 2018 році на 1882 грн. (34,7%) порівняно з 2017 роком.

Що стосується основних фондів підприємства, то тут ситуація дещо інша. За звітний період знизилася фондвіддача на 1,54 % та зросла на 0,05% фондомісткість продукції. Позитивним моментом є зростання фондоозброєності праці на 12,67%.

Щодо дебіторської та кредиторської заборгованостей, бачимо, що протягом 2016-2018 років відбулося їх зростання, що не з кращої сторони характеризує діяльність досліджуваного підприємства. Зокрема, за 2017 рік дебіторська заборгованість зросла на 6098 тис. грн., за 2018 рік – на 786 тис. грн., а кредиторська відповідно на 2697 тис. грн. та 5229 тис. грн.

Загалом, із проведеного аналізу за 2016-2018 роки спостерігаємо позитивні тенденції у виробничо-господарській та фінансовій діяльності Корпорації.

Для аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» проведено також аналіз його доходів і витрат.

У таблиці 2 представлено динаміку структурних змін елементів операційних витрат досліджуваного підприємства за 2016-2018рр.

Таблиця 2

Оцінка динаміки структурних змін елементів операційних витрат підприємства за 2016-2018рр., тис. грн.

Назва статті	2016 рік	2017 рік	Питома вага, %		Абсолютне відхилення, тис. грн., 2017р. до 2016р.	2018 рік	Питом а вага, % 2018р.	Абсолютне відхилення, тис. грн., 2018р. до 2017р.
			2016р.	2017р				
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Матеріальні затрати	46862	67 536	53,80	55,25	20674	76 893	54,67	9357
Витрати на оплату праці	19502	29998	22,39	24,54	10496	34411	24,46	4413
Відрахування на соціальні заходи	3699	5804	4,25	4,75	2105	6684	4,75	880
Амортизація	1838	2188	2,11	1,79	350	2717	1,93	529
Інші операційні витрати	15206	16709	17,45	13,67	1503	19950	14,19	3241
Разом	87107	122235	100	100	35128	140655	100	18420

Із даних таблиці 2 бачимо, що усі витрати досліджуваного підприємства за звітний 2018 рік зросли. Найбільшу питому вагу у структурі витрат займають матеріальні витрати – 54,67%, причому їх величина за 2018 рік зросла на 9357 тис. грн. (13,8 %). Питома вага витрат на оплату праці становить 24,46 %, вони збільшились за звітний період 4413 тис. грн. (14,7 %); відрахування на соціальні заходи склали 4,75%, їх величина зросла 880 тис. грн. (15,2%), амортизація – 1,93% та інші операційні витрати – 14,19%, їх величини також зросли відповідно на 529 тис. грн. (24,2%) і 3241 тис. грн. (19,4%).

Загалом слід відмітити той факт, що збільшення цін на ресурси збільшує й витрати виробництва продукції, що робить проблематичним утримати рентабельність продаж. Іншою слабкою стороною досліджуваного підприємства є висока зношеність обладнання, що є причиною збільшення витрат на виробництво продукції, а також зменшує продуктивність праці. На сьогоднішній день до ряду слабких сторін можна віднести й утримання соціальної інфраструктури, що вимагає постійних вкладень грошових коштів для її нормального функціонування.

У процесі проведення стратегічного аналізу діяльності досліджуваного підприємства оцінено чинники впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, безпосереднього оточення. Для оцінювання діючих стратегій підприємства проведено аналіз показників зовнішньої та внутрішньої ефективності сформованої стратегії підприємства. Проведений аналіз використання потенціалу підприємства і діючих стратегій, а також конкурентів дозволив виявити відносні конкурентні переваги підприємства. З цією метою складено карту, так званій «профіль полярностей» ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра». Оцінивши конкурентні переваги, бачимо, що результати із знаком «+» перевищують «-».

Ще одним етапом стратегічного аналізу є проведення SWOT-аналізу, з метою визначення стратегічних можливостей підприємства, перспектив його розвитку й побудови інноваційної політики (табл. 3).

Таблиця 3

Таблиця SWOT-аналізу ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра»

Внутрішнє середовище	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висококваліфікований персонал. 2. Потужна матеріально-технічна база. 3. Ефективна оргструктура та гнучка політика керівництва. 4. Хороша репутація у клієнтів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Незначне оновлення персоналу, малий відсоток молодих спеціалістів 2. Застаріле обладнання, неповне завантаження виробничих потужностей. 3. Відсутність чітких цілей. 4. Додаткові транспортні витрати.
Зовнішнє середовище	Можливості (O)	Загрози (T)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зростання доходів населення. 2. Використання нових технологій, обладнання. 3. Сприятлива державна політика стосовно промислової сертифікації світильників. 4. Диверсифікація виробництва 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скорочення доходів населення 2. Моральне старіння наявної техніки. 3. Неприятлива державна політика, високий податковий тиск. 4. Спад у світлотехнічній галузі.

Після аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства та складання матриці-SWOT, бачимо, що сильних сторін більше, ніж слабких, а загроз більше, ніж можливостей. Тому, на даному етапі розвитку для досліджуваного підприємства характерною є стратегія формування конкурентних переваг та посилення позицій на ринку.

Таким чином, для реалізації стратегії посилення конкурентних переваг ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» потрібно укріпити власні ринкові позиції за умови проведення промислової сертифікації продукції у відповідності до стандартів ЄС, тим самим підвищити собі імідж та ділову репутацію і бути кращим виробником, а ніж конкуренти. А для укріплення

внутрішніх можливостей та ліквідації слабких сторін – удосконалити інноваційну політику підприємства, забезпечити оновлення структури персоналу та матеріально-технічної бази підприємства.

У третій частині – проектно-рекомендаційній – **«Удосконалення інноваційної політики підприємства»** розглянуто питання ефективності використання інноваційного потенціалу та формування перспективних напрямів реалізації інноваційної політики ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», обґрунтовано проект оновлення виробництва та випуску нової продукції, а також удосконалення менеджменту кадрового потенціалу підприємства.

У контексті удосконалення інноваційної політики, підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» та обмеження негативного впливу середовища на його діяльність, пропонуємо здійснити низку таких заходів інноваційного характеру.

З метою скорочення термінів технічної підготовки нового виробу до виробництва необхідно: вдосконалити сіткову модель управління розробкою новинок; організувати тематичні групи; здійснювати машинне проектування; розробити ефективну систему стимулювання розробок і підготовки виробництва тощо.

Водночас, для активізації інноваційної діяльності на підприємстві необхідно:

1) запровадити договірну систему підготовки виробництва нових виробів, з чітким визначенням у термінів виконання етапів робіт підрозділами;

2) вести контроль виконанням вказаних в договорі умов;

3) удосконалити мотиваційний механізм та систему заохочення.

Для вдосконалення системи управління підприємства необхідно:

1) проводити періодичну розробку і доповнення бізнес-планів з використанням принципів стратегічного планування та обов'язковим урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища;

2) максимально делегувати повноваження і відповідальність нижчим (за ієрархією) ланкам управління;

3) широко використовувати гнучкі або цільові форми організації праці при вирішенні інженерних, виробничих, наукових проблем з формування відповідних кошторисів, фондів оплати.

Для покращення становища і підвищення ефективності роботи в сфері збуту продукції необхідно здійснити такі заходи:

1) розширити мережу представників у інших промислово розвинутих областях України, зокрема Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій тощо;

2) розробити чіткі заходи щодо зниження витрат на виробництво, зокрема матеріалоемності та енергоємності, що в кінцевому підсумку має привести до зниження цін;

3) оптимізувати розрахунки з покупцями;

4) максимально розгорнути рекламну компанію продукції підприємства;

5) налагодити систему збору зовнішньої поточної маркетингової інформації;

6) випустити нові каталоги, рекламні буклети та технічну інформацію для потенційних споживачів;

7) розробити нові побутові світильники з урахуванням сучасних вимог щодо дизайну, якості покриття, матеріалоємності та енергоємності;

8) удосконалити асортимент продукції відповідно до вимог виконання державних замовлень для військово-промислового комплексу та потреб АТО.

Здійснивши оцінку можливих напрямів інноваційного розвитку досліджуваного підприємства проведемо техніко-економічне обґрунтування основних інноваційно-інвестиційних проектів ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» – проекту технологічного удосколанення та технічного оновлення виробництва та виберемо оптимальний варіант для підприємства. Основні дані по запропонованих проектах представлено у таблицях 4,5.

Таблиця 4

Порівняльна характеристика зведених альтернативних інноваційних проектів по технологічному вдосконаленню виробництва

Назва проекту	Вартість (ІІ), тис.\$	To, років	NPV (для T= 2 роки), тис.\$	Індекс прибутковості (ІР)	Внутрішня ставка доходності, (IRR)
I. Комплекс литва «Idra-press»	1050,0	1,45	+ 110,0	1,12	23%
II. Лінія термопластавтоматів типу «Arburg»	900,0	1,3	+ 360,0	1,33	44%
III. Лінія екструдуювання в комплексі з лінією кольорового порошкового покриття	1350,0	2	+90,0	0,85	14%

Проаналізувавши отримані дані за показниками чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості та періоду окупності вибираємо проект №II «Лінія термопластавтоматів типу «Arburg».

Таблиця 5

Порівняльна характеристика зведених альтернативних інноваційних проектів технічного оновлення виробництва

Назва проекту	Вартість (ІІ), тис.\$	Токуп., років	NPV (для T= 2 роки), тис.\$	Індекс прибутковості (ІР)	Внутрішня ставка доходності IRR
I. LSP 2500 Гідравлічний прес подвійної дії та фрезерний верстат з ЧПК	935,0	1,2	+ 525,0	1,44	51 %
II. Верстат для ротаційної витяжки деталей типу тіл обертання та автомат універсальний для гнуття деталей типу контакт	740,0	1,12	+ 520,0	1,96	75 %

Таким чином, оптимальним є проект № II – «Закупівля верстату для ротаційної витяжки деталей типу тіл обертання та автомату універсального для гнуття деталей типу контакт» за показниками чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості та періоду окупності.

У процесі дослідження знайдено кошторисну вартість проектів I і II:

$$V_{\text{кошт.}} = V_{\text{відг.буд.}}(10\%) + V_{\text{монт.}}(15\%) + V_{\text{обл.}}(40\%_{\text{імн.}} + 5\%_{\text{власн.}}) + V_{\text{інш.внтр.}}(25\%) + V_{\text{непередб.}}(5\%)$$

Проект_технологічного покращення виробництва:

$$\sum V_{\text{кошт.}} = 945 + 90 + 135 + 225 + 45 = 1440 \text{ тис. \$} = 38880 \text{ тис. грн.}$$

Проект технічного оновлення виробництва:

$$\sum V_{\text{кошт.}} = 777 + 74 + 111 + 185 + 37 = 1184 \text{ тис. \$} = 31968 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, бачимо, що кошторисна вартість другого проекту на 6912 тис. грн. менша від кошторисної вартості першого запропонованого інноваційного проекту. Отже, проект по технічному оновленню ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», зокрема закупівлі нового обладнання варто прийняти до впровадження за умови активного пошуку та залучення до його реалізації потенційного інвестора.

У процесі дослідження запропоновано також проект оновлення виробництва та випуску нової продукції підприємства на основі закупівлі нового обладнання – термопластавтоматів. За усіма знайденими показниками ефективності запропонованого інноваційно-інвестиційного проекту для ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» його доцільно упроваджувати у виробництво, оскільки: чиста теперішня вартість ЧТВ=37320 грн.>0, індекс прибутковості ІП=2,67>1, період окупності капіталовкладень ПО=2,6 року.

У процесі дослідження також запропоновано основні напрями інноваційної політики щодо кадрового менеджменту та обґрунтовано критерії матеріального заохочення персоналу підприємства. Саме завдяки запропонованим заходам удосконалення кадрової політики, яка спрямована на збільшення обсягів виробництва, покращення якості, засобів просування продукції, підвищення іміджу та ділової репутації ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», ми досягнемо й підвищення ефективності використання кадрового потенціалу даного підприємства. А у контексті цього покращимо інвестиційну привабливість, процес проведення інноваційних заходів та реалізацію інвестиційно-інноваційних проектів на підприємстві.

У **четвертій і п'ятій частинах** розглянуто питання охорони праці, безпеки у надзвичайних ситуаціях та екології. Зокрема охарактеризовано ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» з точки зору охорони праці та протипожежної безпеки, проведено аналіз, оцінку та контроль їх стану на підприємстві.

Проаналізовано актуальність охорони навколишнього середовища, розглянуто питання сучасної політики в цій сфері та впровадження екоінновацій, запропоновано напрями та заходи з організації та забезпечення природоохоронної діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі проведеного дослідження узагальнено теоретико-концептуальні та прикладні аспекти інноваційної політики промислового підприємства, проаналізовано основні техніко-економічні та фінансові показники діяльності ТОВ ОСП Корпорація «Ватра», проведено стратегічний аналіз розвитку товариства, окреслено напрями ефективного використання його інноваційного потенціалу та перспективи реалізації інноваційної стратегії.

У процесі проведеного дослідження ми отримали наступні результати:

1. Проаналізувавши літературні джерела, узагальнено теоретичну базу, особливості та напрями інноваційної політики на рівні держави, регіону, підприємства. Зазначено, що інноваційна політика – це інструмент реалізації інноваційної моделі розвитку, а також складова частина загальної політики держави, яка має гармонійно перетинається з інноваційною політикою технологічно розвинених країн. Саме державна інноваційна політика є інструментом забезпечення сталого розвитку України, тобто збалансованого розвитку економічної, соціальної та екологічної складової суспільного устрою.

2. Інноваційна політика підприємства відіграє важливу роль у управлінні його інноваційною діяльністю, ключовими її елементами є наукові дослідження й розробки, маркетингова політика, організаційна структура, кадрова політика, культура, тощо. А ключовими принципами, на яких базується розробка інноваційної політики підприємства, є: перевага стратегічних параметрів, цілеспрямованість, комплексність, плановірність, наявність теоретичної бази.

3. При формуванні й реалізації інноваційної політики промислового підприємства, у т.ч. і світлотехнічної галузі, яка обрана об'єктом дослідження, необхідно врахувати закони й тенденції розвитку науки, техніки й економіки.

Таким чином, важливим етапом досліджень у даному контексті має бути створення системи стимулювання й інвестування науково-технічної та інноваційної діяльності, підтримуваної й координованої державою в напрямку створення конкурентного середовища на ринку; здійснення фінансової підтримки підприємств за рахунок надання їм дешевих кредитних ресурсів; удосконалення системи ціноутворення на інноваційну продукцію; зростання платоспроможного попиту; створення системи моніторингу й інформації щодо аналізу й прогнозування кон'юнктури ринку інноваційної продукції.

4. Із проведеного аналізу розвитку світлотехнічної галузі та діяльності підприємства, яке є її представником у нашому регіоні – ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» бачимо, що на сьогоднішній день галузь із проектування, конструювання та виготовлення освітлювальної продукції активно розвивається, має достатній інноваційний потенціал та можливості для стабільного розвитку.

5. Аналізування виробничо-господарської та фінансової діяльності досліджуваного підприємства за 2016-2018 роки показало позитивну динаміку та тенденції його розвитку і нові інноваційні можливості, у

напрямі яких потрібно удосконалювати інноваційну політику підприємства.

6. На основі проведеного стратегічного аналізу з'ясовано також, що ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» має й низку проблем, які необхідно першочергово вирішувати. Одна з них – висока собівартість продукції та існування тенденції до збільшення витрат на її виробництво. Збільшення собівартості продукції приводить до погіршення фінансових результатів підприємства, тому необхідно розробити заходи для зниження витрат на виробництво. Інша, не менш важлива – промислова сертифікація продукції у відповідності до євро стандартів забезпечення її якості, що значно впливає на її конкурентоспроможність на вітчизняному та зарубіжному ринках.

7. У процесі удосконалення інноваційної політики та підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» запропоновано здійснити низку заходів інноваційного характеру. Зокрема найбільш вагомими для підприємства, у контексті технічної підготовки до виробництва нового виробу є: удосконалення сіткової моделі управління розробкою новинок; організування тематичних груп; здійснення машинного проектування; розроблення ефективної системи стимулювання розробок та підготовки виробництва тощо.

8. Основними напрямками удосконалення інноваційної політики підприємства обрано технологічний та технічний вектори, для чого й запропоновано відповідні інвестиційні проекти та проведено їх техніко-економічне обґрунтування. За проведеними розрахунками показників чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості, періоду окупності інвестицій та рентабельності проекту бачимо, що проект по технічному оновленню виробництва варто прийняти до впровадження.

9. Запропоновано також проект оновлення виробництва та випуску нової продукції підприємства на основі закупівлі нового обладнання – термопластавтоматів. За усіма знайденими показниками ефективності запропонованого інноваційно-інвестиційного проекту для ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра» його доцільно упроваджувати у виробництво, оскільки: чиста теперішня вартість $ЧТВ=37320$ грн. >0 , індекс прибутковості $ІП=2,67>1$, період окупності капіталовкладень $ПО=2,6$ року.

10. У роботі запропоновано основні напрями інноваційної політики щодо кадрового менеджменту та обґрунтовано критерії матеріального заохочення персоналу підприємства. Завдяки зазначеним заходам удосконалення кадрової політики, яка спрямована на збільшення обсягів виробництва, покращення якості та засобів просування продукції ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», досягнемо й підвищення ефективності використання кадрового потенціалу даного підприємства. А у контексті цього покращимо інвестиційну привабливість, процес проведення інноваційних заходів та реалізацію інвестиційно-інноваційних проектів на підприємстві.

СПИСОК ПРАЦЬ АПРОБАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Атаманов І.М., Малюта Л.Я., Нагорняк Г.С. Інтелектуальний капітал як умова становлення конкурентних переваг вітчизняних

підприємств // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (Тернопіль, 5 квітня 2019 р.). – С.154-158.

2. Атаманов І.М. Технологія управління інноваційною політикою підприємства // Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 14–15 листопада 2019 р.). – С. 325-327.

3. Атаманов І. М., Дуда В. М. Причини впровадження міжнародної системи стандартизації ISO серії 9000 у практичну діяльність підприємства // Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 14–15 листопада 2019 р.). – С. 335-337.

АНОТАЦІЯ

Атаманов І.М. Інноваційна політика підприємства світлотехнічної галузі (на прикладі ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»).

Магістерська робота присвячена питанням формування напрямів інноваційної політики підприємства світлотехнічної галузі. У роботі досліджено теоретико-концептуальні та прикладні аспекти її реалізації в умовах євроінтеграції та розвитку світлотехнічної галузі. Проведено аналіз основних показників виробничо-господарської та фінансової діяльності ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра», представлено SWOT-аналіз та визначено інноваційні можливості та вектори розвитку підприємства. Запропоновано напрями удосконалення інноваційної політики досліджуваного підприємства, обґрунтовано проекти ефективності та удосконалення підготовки виробництва до випуску нової продукції на підприємстві.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, інноваційна політика, конкурентоспроможність, світлотехнічна галузь, стратегія.

ANNOTATION

Atamanov I.M. Innovative policy of a lighting engineering enterprise (LLC «Corporation Vatra» as a case study).

The master's thesis is devoted to questions of formation of directions of innovative policy of the enterprise of the lighting industry. The theoretical and conceptual and applied aspects of its realization in the conditions of European integration and development of the lighting industry are investigated. The analysis of the main indicators of production, economic and financial activity of LLC «Corporation «Vatra», presents a SWOT-analysis and identifies innovative opportunities and vectors of enterprise development. The directions of improvement of innovation policy of the studied enterprise are offered, the projects of efficiency and improvement of preparation of production for production of new production at the enterprise are substantiated.

Keywords: innovation, innovative activity, innovative development, innovation policy, competitiveness, lighting industry, strategy.